



Ioannis|| Climaci Ab-||batis Montis|| Synai,|| Scala Paradisi

Johannes <Climacus>

Coloniae, 1583

VD16 J 520

De luctu gaudij opifice. Gradus VII.

Nutzungsbedingungen

[urn:nbn:de:hbz:466:1-55433](http://urn.nbn.de/hbz:466:1-55433)

110 IOAN. CLIMACI DE

infra Grad. 17. Alij hoc loco priuationē doloris cordis, versunt.

5 fontes intelligit lachrymarum.

6 Paris. exempl. legu: perfectus sensus mortis tenet animam in timore.

7 Alij: Statim illa memoria(mortis) veluti iudex hoc (carni indulgere) prohibet.

8 Thalas alijs legunt.

9 Vetus translatio hæc quasi probationem eius, quod procedit, memoriam scilicet mortis donū esse Dei, subiicit.

10 Præsumere tempus tempore reparari, est libi: temeritatem persuadere, homo o pere quod quis futuro tempore facere proponit, posse socrdiam ei negligentiam presentis temporis compensari, vel (ut Paulus ait) redimi.

De luctu gaudijs opifice. Gradus VII.

V C T V S secundum deum, est mœror animæ, afflicti cordis affectus, semper id quod si: it ardenter inquirens, quo nō potius summo id cum labore persequitur, atque post ipsum anxiem cœdens vultat. Vel ita: Luctus est stimulus animi, omni affixione & affectione nudatus, atque ad seruandum cor à sancta tristitia immobiliter fixus. Compunctio, est iugis conscientia excretatio, quæ per intellectualem confessionem, igniti cordis refrigerium molitur. Confessio, est obliuio naturæ, siquidem ex hoc oblitus est quidam comedere panem suum. Pœnitentia, est voluntaria & læta totius corporeæ delectationis vel consolationis repudiatio. Proprium illorum est, qui in beato luctu proficiunt, continentia labiorum, quæ silentium, eorum vero qui iam profecerunt, non irasci, iniuriasque omnino obliuisci. Eorum vero qui perfecti & consummati sunt, profunda animi humilitas ignominiae sitis, vexationumque inuiti

MEMOR. MORTIS GRAD. VI. 17

inuitis aduentientium spontanea esuries, peccantium non condemnatio, sed ultra vires miseratio. Suscipiendi sunt primi, sed laudabiles secundi: sed illi beati, qui esuriunt afflictionem, & ignominia sitiunt, quia cibo insaturabili saturabuntur. Qui luctum acquisisti, illum vi iibus tene. Solet enim, nisi firme solidetur, auolare a tumultibus curisq; corporeis ac delitijs fugatus, maxime vero facile a multiloquio & scurrilitate dissoluitur, non seclusus q; ab igne cera. Maior ac potentior baptismate post baptismum (et si audax dictu id videatur) fons lacrimarum est. Illud enim praecedentia delicta nostra purgauit, hoc vero posteriora. Atque illud quidem emines ab infantia acceptum inquinamus, per hoc autem & illud repurgamus. Quod nisi diuino munere datum esset omnibus, rarissimi omnino qui saluarentur inueniri potuissent. Mestitia & gemitus ad dominum clamant: timoris autem lachrymæ legatione fuguntur. Porro illæ quas sanctæ charitas effundit, suscepas atque exauditas esse preces nostras indicant nobis. Sicut humilitati nihil æquè congruit, ut luctus: ita nihil reluctatur ut risus. Continens pro viribus beatæ compunctionis beatam letificiamque tristiam retine, neq; in ea operari ullatenus cesses, quo ad sublimem te, atque ab humanis contagij purum Christo domino sis stat. Perscrutari ne desinas, atque in teipso imprimente abyssum sempiterni ignis, crudeles ministros seuerum crudelemque judicem, nemini tunc ignoscentem, inferni ignis chaos infinitum, subterraneorum terribiliumque locorum ac voraginum terrificos descensus, atque eorum omnium imagines: ut si qua est in anima nostra luxuriæ lasciuia, ingenti tremore percussa transseat in corruptam ac perpetuam castitatem, & per

per gratiam luctus igne omni clarus illucescat.
Sta in orationis prece tremes, nec aliter q̄ reus iu-
dici affistēs, vt & interiori & exteriori habitu fau-
rē iusti iudicis cōcilies. Neq; enim animā patitur
4 despicer viduā sibi anxiæ astantem, molestiasq;
inuiolabiliter parientē. Si quis animæ lachryma
possedit, huic omnis locus ap̄ iſūmus est ad luctū
quod si solis adhuc exterioribus occupatur, loci
moresq; eligere ac discernere non desinat. Sic
thesaurus occultus eo qui in fo co propositus eit, &
inuiolabilior est, & min⁹ fures solicitat, ita & ea
prædiximus intelligamus. Noli eis esse similisq;
mortuos sepieliunt, qui nunc quidē super eis lugē-
nūc ipsorum gratia inebriantur: sed esto vt vinci
ad metalla s dānati, qui horis singulis à carnifici-
bus cæduntur. Is qui modo lugere, modo de lū
& risu solui deprehendit, ei similis est, qui canit
voluptatis cū pane lapidat, qui hunc quidē perī-
qui aētu videtur, reue. a autem sibi assidere hora-
tur. Esto subtristis, ostentationis inimicus, ac inge-
ter ad cordis tui custodiam attonitus. Metuunt q; p;
pe seueram tristitiam dæmones, haud secus, quam
canem fures. Non est fratres eadem nostra, que ad
nuptias vocatio. Prorsus. n. vt nos ipsos lugeamus
vocati hue à deo sumus. Quidam dum lachrymas
profundunt, in illo ipso beato t p̄e, vt nil omnino
cogitent, sibi ipsis vim faciunt. Improbis id quidē
non enim intelligunt, lachrymas absq; cogitatio-
nabilis naturæ esse proprias: ex cogitatione lachry-
mæ procedunt. Pater enim cogitationis, rationa-
lis animus est. Cum in lectulo decubas, sit tibi ipse
iacentis habitus figura in sepulchro clausi, minus
que dormies. Ipsa quoq; mensæ de libatio, lamb-
tandæ fortis, vermium illorum te admonecat, mi-
nusque

ausq[ue] delitias requires. Sed & in ipso aquæ potis
flammæ illius sitim ne obliuiscaris, atq[ue] ita vini
naturæ omnino facies. Quoties vero præceptor
noster honorificans nos contumelia, & terrore &
ignominia affecerit, subeat mentem nostram terri-
bilis illa iudicis sententia, sicq[ue] insitam nobis ir-
rationabilem tristitiam & amaritudinem, man-
suetudine & tolerantia, veluti gladio ancipi, o-
mnino iugulabimas. Tempore (vt ait Iob) arescit
mare, sic & t[em]p[or]e & tolerantia quæ dicta sunt fiunt
in nobis & perficiuntur. Mæmoria æterni ignis te-
cum singulis noctibus dormiat, tecumq[ue] euigi-
let, nec vñquam t[em]p[or]e psalmodiæ dominabitur tibi
negligentia. Ipsum quoq[ue] indumentum & tuum
te ad exercitiū luctus hortetur. Omnes enim qui
mortuos lugent, nigris vestibus operiuntur. Si igi-
tur non luges, propter hoc luge. Sin vero luges pro-
pter hoc, maxime te lamentis affice, quod ex ha-
norabili & tranquillo ordine te ipsum per tua sce-
lera in humiliorem & laboriosum deiecessisti. Sicut
in cæteris omnibus, ita & in lachrimis iudex quo-
que noster optimus atq[ue] æquissimus in ituræ vires
omnino dijudicat. Vidi modicas guttas instar san-
guinis cum labore effundi. Vidi & fontes absque
labore profluere. Ego denique mœrentium dolo-
rem ac gemitum pluris æstimavi, quā lachrymas,
puto quod & deus sic iudicet. Non conuenit lugē-
tibus theologiæ sermo, nā ex eo maxime solui il-
lorum fletus consuevit. Is enim qui de theologiâ
differit in solio doctori pompam præferenti, qui
autem luget in silentio vel cilicio & sterquilinio
sedenti comparatur. Atq[ue] hoc est, vt reor, quod
Dauid maxim. interrogatis respondit: *Quomo-
do cantabimus canticum domini in terra aliena,
id est, vitiosa?* Sicut creatura motum aliquando

Psal. 130.

ex se gignit, nonnunquam vero aliunde suscipit,
ita & de compunctione quoque sentiendum est.
Quoties anima nil etiam curantibus, vel studiose
operantibus nobis in lachrymas, vi secretæ com-
punctionis excitata, in solo fletu requiecerit, cur-
ramus solicite: dominus enim non vocatus aduo-
nit, spongiamq; diuini mœroris & refrigerij pia-
rum lachrymarum aquas nobis clemens porrigit,
quibus delectantur scelera chirographi nostri. Ser-
ua eam ut pupillam oculi tui, donec spontebeat.
Longè enim maior est huiusmodi compunctio-
nis vis, quam eius quam studio nostro & labore
acquisiuimus. Non qui quando vult luget, is gra-
tiam luētus adeptus est: sed hic magis, qui in qua-
bus, vult luget ne is quidem qui sicut vult luget.
Nonnunquam enim luctui, qui secundum do-
num est, inanis gloriæ miscentur ingratæ lachry-
mæ. Quod tunc fieri pie & prudenter animaduen-
tus, cum lugere nosmetipsos, & tamē maligna-
ti viderimus. Compunctio proprie est animi do-
lor, omni elatione carens, nec ullam sibi omni-
no consolationem indulgēs, solamq; resolutionē
suam horis singulis meditans, consolationemq;
dei, qua humiles monachos visitat, ut a quam fri-
gidam expectans. **Quicunq;** toto cordis sensu lu-
ctū possederūt, hi vitam quoq; ipsam suā ut labo-
rum plenissimam, lachrimarumque & dolorum
iungiter materiam sibi ministrantem oderūt, cot-
pusq; suum ut inimicum aduersati sunt. Quoties
in his qui i secūdum deum lugere videntur, super-
biā aut iram deprehenderis, horum scito lachry-
mas non ex eis esse, & quas compunctio salubrisc-
tit. **Quæ** enim societas, inquit, lucis ad tenebras!
Solet adulterina compunctio elationem gignere:
ea vero quæ laudabilis & probata est, consolatio-
nem. Sicut ignis stipulam inflamat & conso-
lit

L V C T V . G R A D V S VII . 113

mit , ita castæ lachrymæ sordes omnes & visibi-
les & inuisibiles consumunt . Lachrimarum ra-
tionem plerique patrum non patere , & esse ob-
pleri scurissimam , atque ad inueniendam difficil-
limam definiunt , idque in his potissimum , qui
rudes imbuuntur . Ex multis , nanque eas & va-
rijs occasionibus gingi s. puta ex natura , ex deo ,
ex afflictione vituperabili , itemque ex laudabili ,
ex inani gloria , fornicatione & dilectione , ex mor-
tis memória alijsque plurimis . Verum omnibus
his lachrimarum modis diuino timore discussis
& cognitis , ex iugi nostræ resolutionis memoria
mundissimas , & ab omni fraudis suspitione alic-
nas lachrymas nobis comparare studeamus . Neq;
enim est eis in elationis furtiuç suspicio , sed emu-
datio magna profectusq; charitatis in deum pec-
catiq;ie abolitio , & candidissima , & ab omni , per
turbationum strepitu remota , ac felicissima re-
quies . Eos sane qui lugent nondunquam ab o-
ptimis lachrymis inchoasse & in deteriores de-
sinere , nec nouum , nec mirum est : sed à contra-
rijs aut etiam naturalibus in spirituales trāsferri
lachrymas , & singulare est , & laudibus reuera dig-
nissimum . Hoc autem problema manifestius no-
uerunt , qui circa inanem gloriam prioniores sunt .
Noli antequam prefecte emunderis , lachrimarū
tuarum imbribus credere . Neque enim habet fi-
dem vinum statim è trocularibus expressum . Om-
nes quidem lachrymas nostras quas secundum
deū profundimus , esse mirū vtile , nemo est qui
refragetur . Quænam vero sit utilitas earum , in
tempore nostræ migrationis agnoscemus . Qui
ex iugi lustu in Deum proficit , is epulari quo-
tidie et festa celebrare non desinit . Qui ve-
ro corporaliter epulari nondesinit , hunc sem-

piternus luctus recepturus est. Non enim reis est
in carcere lætitia, ita ne monachis quidem vera in
terra solennitas. Atque idcirco forsitan honestus
Psal. 141. ille fletus emaculator ingemiscens aiebat; Educ de
custodia animam meam, ut exultem iam de tua
ineffabili luce. Esto sicut rex in corde tuo sublimis,
in humilitate residens, & risui iubens: Vade, & va-
dat: dulci fletui, Veni, & veniat: seruoque & tyra-
no corpori, Fac hoc, & faciat. Si quis beato gratio-
soque luctu se, veluti sponsali indumento, vesci-
curauit, hic specialē animæ cognouit risum. Quis-
pietas erit huiusmodi, qui tempus suum omnia
pie ac religiose in monastica conuersatione consu-
psit, ut nullum diem, nullam horam, nullum mo-
mentum aliquando perdiderit, quod non in diu-
nino seruitio religiosisque operibus expénderit, ida-
pud se iugiter ac solicite reputans, possibile non esse
eundem diem bis in vita conspicere? Beatus qui-
dem is monachus, qui cœlestibus ac intellectuali-
bus & virtutibus desigere animi obtutus valet. Sed
ille sane absque metu ruinæ est, qui ex mortis sce-
lerumque memoria, genas suas viuentium aqua-
rum perpetuis imbris rigat. Facile autem addu-
cor, ut credam priorem illum statum, per hunc se-
cundum profecisse, atque ad illam felicitatem per-
uenisse. Vidi ego mēdicos ac pauperes improbos
facetis quibusdam verbis ipsa quoque regum co-
da ad misericordiam inclinasse. Vidi item paupo-
res, ac virtutibus inopes, non urbanis quidem, sed
humilibus, tencbrasque ac hæsitationem testanti-
bus verbis, ex profundo corde ad cœlestem regem
summa improbitate atque persecutantia clamantes,
inuolabilem illius naturam atque clementiam vis-
lasse. Qui lachrymarum suarum gratia in animo in-
flatur, eosque qui non lachrymantur dominat, si
ei si

ei similis est, qui ab imperatore contra inimicos
suos accepit arma, hisque ipsis semetipsum necat.
Non indiget deus lachrymis nostris, o socij, neque
hominem ex cordis angustia lugere vult: sed ma-
gis ex insigni ad deum charitate, in bil*l*itate ani-
m*l*etari. Peccatum remoue, & superflu*x* i*a* erung
sensibilibus oculis fus*x* m*o*est*q*ue lachrym*a*. Ne-
que enim cauterio opus est, si vulnus desit. Non
erant in Adam ante pr*ae*uaricationem lachrym*a*,
sicut nec post resurrectionem iam de structo pecca-
to erunt. Siquidem tunc aufugit dolor & tristitia
& gemitus. Vidi in quibusdam luctum, vidi item
in alijs, eo quod luctu indigerent luctum: his aut*e*
& si luctus non desit, tamen ut qui illum non ha-
bent ita affitiuntur, per quam hanc animi deco-
ram castitat*e* in uiolabiles furibus permanent. At-
que hi sunt, de quibus dictum est: Dominus sapi-
entes facit c*ae*c*o*s. Solent enim ips*x* quoque lachri-
m*a* leuiores quosdam nonnunq*ā* attollere, quo-
circa quibusdam diuina dispensatione subtrahun-
tur, ut dum seipsos priuatos viderint, studiosius e-
as requir*ē*tes, miseros seipsos agnoscant, gemitibus
que & moerore ac dolore animi, profunda*q*ue tri-
stitia & h*æ*sitatione se conterant, qu*æ* omnia la-
chrymarum vices implere solent, & si ab ipsis ni-
mium viliter nihil a*est*imentur. Inueniemus non-
nunquam, si obseruemus diligentius, ridiculum
quiddam d*æ*mones in nobis moliri. Nam cum
saturitate distenti fuerimus, compungunt nos: rur-
sum cum iejunauerimus obdurant, ut seducti la-
chrymis parenti vitiorum gul*æ* ac delitijs nosip-
pos exponamus. Quibus obtemperandum non est,
sed omnino contra faciendum. Evidem ipsum
compunctionis vim considerans stupeo, quo nam
modo ea, qu*æ* luctus & moeror dicitur, gaudium

IOAN. CLIMACI DE

intrinsecus & lātitiam 12. velut mel & fānum,
comesta, possideat . Quid igitur ex hoc nobis in-
nuitur? Id profecto, quod propriè Dei donum hu-
iūsmodi compunctio esse, pro confessio habeatur.
Est tunc in anima iucunda voluptas, deo latenter
mēstos & contritos corde consolante. Verū vi oc-
casio efficacissimi luctus dolorisq; perutilis non
desit, historiam omnino miserabilem ad ædifica-
tionem animarum referre libet: Stephanus quidā
hoc in loco habitans, solitariam & quietam vi-
tam adamauerat . Hic cum annos plurimos in mo-
naستico certamine egisset, ieiunijsq; maximè & la-
chrymis esset ornatus, alijsq; præterea virtutum
privilegijs flore et, cellulam ad radicem montis,
in quo sacram illam diuinamq; visionem specula-
tus olim sucrat Elias, sibi construxerat . Hic igi-
tur tam venerandus moribus, intentione maiori
laborioso: isq; pœnitentiæ profectus est ad Ana-
charitarum locum, cui Fides nomen erat. Quo in
loco cum annos aliquot arctissimo vitæ institu-
to peregisset: erat enim hic locus ab omni conso-
latione mortali penitus remotus, omnibusq; fere
hominibus inuius (septuaginta enim fere milli-
bus paſuum ab omni humana habitatione dif-
fūctus erat,) rursus extremo vitæ tempore redi-
cupiens in cellula sua priore sancti illius montis
habitare. Erant autem ibi duo ex Palestina dis-
cipuli admodum religiosi, qui etiam pridie obser-
vabant cellulam senis. In qua cum paucos egisset
dies languorem incurrit, ex quo & mortuus est.
Igitur ante vnum exitus sui diem, repente ani-
mo obstupuit, apertisq; oculis ad dextram atque
ad sinistram partem lectuli circumspiciebat, &
quasi rationem quidā à se exigerent, cunctis qui
stabant audientibus aiebat, aliquando quidem

Ita sane : Sic reuera est , sed pro hoc tot annis ie-
junaui. Aliquando vero: Non certe, sed mentimi-
ni, hoc non feci. Deinde rursus : Ita vere est , hoc
ita est, sed fleui, sed ministraui. Ac rursus: Vere me
accusat. In quibusdam etiam aliquando aiebat:
Ita sane, & quidem ad hæc quid dicam non ha-
beo, ideo misericordia est. Et erat profecto spe-
ctaculum horrendum ac terrificum , inuisibile il-
lud saeuissimumq; iudicium, in quo etiam (quod
terribilis est) & quod non fecerat illi obje-
bant (me miserum) quietis ac solitudinis secta-
tori: in nonnullis vero peccatorum suorum, quid
ad hoc respondere posset, se non habere dicebat,
qui iam fere quadraginta annos monachus fue-
rat, & lachrymarum gratiam habuerat. Væ, væ v-
binam erat Ezechielis vox, quam illis obijceret:
In quacunq; hora ingemuerit peccator, saluus e-
rit. Et illud: Quia in quo te inueniam , in eo te iu-
dicabo dicit dominus . Vere nihil huiusmodi res-
pondere potuit. Cuius rei gratia illi gloria, qui so-
lus agnouit. Quidam vero mihi veraciter affirma-
uerunt, quod hic dum esset in eremo, leopardum
quoque ex manu sua nutriebat. Hic ipse tamen
cum adeo infeste ratio à se exigeretur, carne solu-
tus est, quod iudicium, quis terminus, quæ senten-
tia , quis rationis eius finis fuerit, incertum peni-
tus relinquens. Sicuti vidua, quæ viro suo fuerat
orbata, si filius sibi sit vnigenitus, illi soli vnitur,
eiusq; post dominium solatio potitur: ita anima
si lapsa fuerit, nullo alio solatio exitus: sui tempo-
re tam secure nititur, vt abstinentiæ labore ac la-
chrymis Huiusmodi nunquam concinet, neque
in hymnis secum iubilabit: hæc enim luctum intet
rumpit. Quod si tu per ea luctum tibi constituere
studes, adhuc ea abs te remotissima est.

Luctus quippe certus fixusq; dolor est animæ po-
ritæ, præcursor beatissimæ 13. tranquillitatis: in
plerisq; præaptans & emundans consumensque
omnium vitiorum syluam. Quidam honesti hui'
boni probatus operarius, ista mihi de se narravit.
Cum, inquit, saepius studiosè instituerem adver-
sus inanem gloriam, siue iracundiam, siue ventris
saturitatem omnino bellum gerere, luctus ratio
subclamās mihi intrinsecus attestabatur: Noli in-
ani gloria effterri, nam recedam abs te. Similiter
quoque in alijs perturbationibus dicebat. Cui ego
aiebam: Nunquam tibi ero inobediens, donec me
Christo domino sistas. Luctus quidem profundi-
tas consolationem aspicit, cordis verò munditia
illustrationem suscipit. Illustratio ineffabilis est
quædam efficacia, quam ignotè intelligimus, &
inuisibiliter aspiciimus. Consolatio, est refrigeriu-
afflicti animi, infantis in morem in seipso vagien-
tis, simulq; gratae & iucundè subridentis. Suffraga-
rio est animæ quæ in mœrore ceciderit innova-
tio, afflitas lachrymas in eas quæ sunt pacatissime
mirabiliter transferens. Lachrymæ solent metum
excludere, vbi verò timor excusit timorem, con-
tinuò serena lux gaudij illuxit. Cum autem inde-
ficiens id gaudium desierit, flos sanctæ charitatis
orientur. Humilitatis manu adueniens gaudium
abs te vt indignus abijce, ne forte dum nimiam
facilis ad suscipiendum es, lupum pro pastore sul-
cipias. Noli properè ad contemplationem 14. cur-
rere in alieno tempore, vt hæc humilitatis tuæ
pulchritudinem insequens, tibi in seculum seculi
castissimo iungatur amplexu. Principio quidem
infans cum agnoscat patrem, gaudio penitus im-
pletur: si verò ille certa ratione peregre profectus
fuerit atque iterum redierit, gaudij simul & mo-

roris infans plenus efficitur. Gaudij quidem, quia cum quem cupuerat videt. Mœroris, quia tanto tempore honesta illa pulchritudine priuatus est. Abscondit se ipsam infantis mater, quē si se videbit anxie inquirere, gaudio afficitur, sicque illum instruit sibi adhærere iugiter, affectumq; suum altius infanti imprimat, eumq; ad se ardentius amat, dum invitat, Qui habet aures audiendi audiat, ait dominus. Non angetur spectaculorum ordinandorum cura is reus, in quem est lata sententia: ita ne is quidem qui attentius luctui studet, delitatis aut gloria, aut furore, aut iracundia, vndeunque capietur. Luctus est poenitentis animæ certus & fixus dolor, quotidie dolores doloribus adjiciens. Iustus & sanctus dominus, qui & eum qui ratione sectatur quietem, ratione compungit: & eū qui ratione subditur quotidie lætitificat. Qui horū alterum non legitimè arripit, hic luctu priuatū se intelligat. Abiace abs te eū, qui in profundissimo luctu ad te accedit canem, deumq; tibi inclementē & immisericordē suggestus. Nam si diligenter observes, inuenies illū cū ad peccatum te hortatur clemētem & misericordem, atq; ad ignoscendum facilē Deum tibi polliceri. Exercitatio assiduitatē gignit, porro assiduitas in sensum in firmissimū ī, definit. Quod autem sensu fit, difficile auferri potest. Etiamsi quodlibet magnum atq; electissimū vitæ institutum arripueris, id quasi externum & nothum existimare debes, nisi cor afflictum mœrensq; possideas. Oportet enim reuera maximeq; necesse est, ut qui post salutare lauacrum inquinati sunt, igne cordis infatigabili ac miseratione Dei manus suas (ut ita dixerim) pice ī, excutiant. Vidi ego apud quosdam supremum terminum luctus: sanguinem enim corpore afflictō & percusso

H s corde

corde profundere ex ore conspexi, recordatusque
sum eius qui dixit: Percussus sum ut foenum, & a-
ruit cor meum. Illæ quidem lachrymæ, quas met-
gignit in seipsis custodiam possident: quæ vero ex
charitate prodeunt, antequam ipsa perficiatur, in
quibusdam facile fortassis auolant, nisi forte ignis
ille sempiternè memorandus, operis tempore cor
penitus incédat. Et est sane mirabile quō id quod
vilius & indigni⁹ est, certius atq; securius sit suo in
tempore. Sunt materiæ quæ fontes nostros exci-
cant,¹⁷ sunt item quæ in ipsis & cænū & feras bel-
uas pariant. Per priores quidem illas, Loth filiabus
suis nequier congressus est: per feras, verè diabo-
lus cecidit. Ingens in hostibus nostris versutia, sum-
ma nequitia est, ut virtutum materias, materias
vitiorum, & humilitatis authores, materias super-
biæ opifices faciant. Solent nonnunquam ipsæ et-
iam sedes nostræ, & locorum species animum no-
strum ad compunctionem excitare. Doceant te
hoc Iesus & Helias & Iohannes soli apud se oran-
tes. Animaduerti plerunque in ipsis quoq; ciuita-
tibus, medijsque tumultibus moueri nobis lachry-
mas, ea profecto arte dæmonum, ut putantes qui-
dam nihil se ex his tumultibus lædi, seculo propin-
quare non metuerent. Verbum vnum nonnun-
quam dissoluit luctum: mirum verò si vnū quo-
que verbum iversus illum reuocare, postquam auo-
lauerit, possit. Non accusabimur ò socij, neque
nobis crimen dabitur in separatione animæ a cor-
pore, quod non miracula egimus, quod non de
theologia differuimus, quod non contemplationi
operam dedimus, sed ob hoc maxime rationem
omnino deo reddituri sumus, quia lugere vñquā
destitimus.

Annotationes in gradum 7.

- 1 Perspicua magis hic est translatio antiqua, sic enim habet: quem (affectum) anima querit continuè, furenter & impetuose, quando est illa priuata,
- 2 Tristitia est sancta, quam vel pœnitentia delictorum, vel desiderio perfectionis accensi, vel futuræ beatitudinis contemplatione concipimus. Hæc pœnitentiam ad salutem stabilem operatus iuxta Paulum 2. Cor. 7. Pulcherrime hanc tristitiam ab adiunctis describit Cassianus lib. 9. Inst. monast. cap. 1. Alia omnis tristitia noxia est, ut eodem libfusius docet Cass.
- 3 Abstinentia verterunt alij.
- 4 Alij legunt. Quia non poterit se continere, quin consoletur animam, quæ stat coram eo, sicut vidua dolens. Puto igitur locum corruptum esse, & pro patitur, poterit legendum esse; aut pro despicer, despici.
- 5 Ad metallum damnari supplicium fuit apud antiquos, quo vineti fontes in opus metalli trahabantur seu in metallas mittebantur fodinas. Item ad Calcariam et Sulphuriam quidam damnabantur. Vide Iuris consuli ff. de pœn. c. de metallis, & Sueton in Caligula.
- 6 Vesti monachorum Syria & Aegypti erant, cucullus Colobium, rebrachiorium & mauortes: de quibus consule Cassianum lib. 1. inst. monast.
- 7 Tristitia enim quæ secundū Deum est humiliis est, manus a & patiens teste Cassia, lib. 9. cap. 11. Inst. monast.
- 8 De diuersis lachrymarum spiritalium generibus, earumque causis vide responsonem abbatis Isaac apud Cassio, col. 9. cap. 29.

Id est;

9 Id est : Beatus ille monachus qui mentis oculos incolum leuare & angelos intueri potest.

10 Violasse ponit, pro violenter expugnasse.

11 Alterum istorum pronominum superest; & pro castitate, alij impotentiam lachrymandi scilicet vertunt.

12 Sensus est : luctus & mæror qui secundum Deum est, gaudium in se & lætitudinem spiritualem continet, dulciorum super mel & suum. Habet enim in semet ipso omnes fructus spiritus S. quos enumerat Paulus Galat. 5. Vide Cassianum libr. 9. institut. monast. cap. II.

13 Tranquillitatem, vocat hic omnis vehementioris affectionis, animi perturbationis, terrorisq; vacuitatem: quam Græci οὐδεμίαν vocant: Cic. lib. 5. de Finibus: Democriti autem, quæ est animi tranquillitas quam appellant οὐδεμίαν. De hac insignem libellum scripsit Plutarchus.

14 q.d. Contemplatio non apprehenditur ab inseguentiibus illam, sed ipsa fugientes inseguuntur & apprehendit. Quod in sequentibus pulchris similitudinibus ostendit. Contemplationem autem hic intelligit eam quæ consolationem diuinam habet annexam.

15 Firmissimum legendum videtur, & sensum habere pro habitu accipi putarem.

16 Inuersio est, pro picem manibus excutere: alij lauare manus à contagione picis, transfluerunt.

17 Materiæ fontes lachrymarum exciccantes sunt, cibis, vinum, deliciae &c. feras vero & beluas generantes, ambitio- cœnodoxia &c.

De iræ vacuitate & mansuetudine.

Gradus VIII.

Sicut aqua, si paulatim igni adiiciatur, flammanam penitus extinguit: ita & veri luctus lachrymat omncm flammanam iracundia ac furoris